WIADOMOŚCI PARAZYTOLOGICZNE
T. 48 (1) 2002: 89–90

Z ŻYCIA NAUKOWEGO

O WARSZTATACH POŚWIĘCONYCH PTASIM SCHISTOSOMOM I DERMATITIS

W dniach 10–14.09.2001 w Dolnych Vestonicach na Morawach odbyła się międzynarodowa konferencja – 1st Workshop on Bird Schistosomes and Cercarial Dermatitis.

W warsztatach wzięło udział około 40 osób z 11 krajów: Austrii, Czech, Francji, Islandii, Niemiec, Polski, Słowacji, Uzbekistanu, USA i Włoch. Organizatorami byli pracownicy Uniwersytetu Karola w Pradze oraz Czeskiej Akademii Nauk.

W ciągu czterech dni referowano wyniki badań nad schistosomami pasożytującymi w ptakach, prowadzono ciekawe dyskusje oraz zajęcia praktyczne.

W pierwszej kolejności przedstawiono dane na temat rozprzestrzenienia ptasich schistosom w populacjach żywicieli ostatecznych i pośrednich oraz o występowaniu u ludzi wysypki „świąd pływaków" (swimmers' itch) wywołanej przez cerkarie tych pasożytów (Kolarova z Czech, Shakarbaev z Uzbekistanu, Skinirsson z Islandii, Żbikowska z Polski, Thors ze Szwecji, Dubois z Francji, Silan z Francji, Canestri-Trotti z Włoch oraz Obwaller z Austrii). Dermatitis wywołane przez cerkarie ptasich schistosom występuje najczęściej u ludzi brodzących w przybrzeżnej strefie zbiorników wodnych, zbieraczy owoców morza oraz u rybaków. Podkreślono, że wiedza na temat sezonowości występowania dermatitis oraz warunków ekologicznych sprzyjających występowaniu schorzenia jest wciąż fragmentaryczna.

Wyniki badań biochemicznych prowadzonych w warunkach eksperymentalnych pozwoliły ustalić, że substancjami przyciągającymi cerkarie ptasich schistosom są związki lipidowe skóry. Wolno pływające cerkarie wykonują charakterystyczny „taniec", który ustaje w momencie zetknięcia z atrakcyjną powierzchnią. Od tego momentu larwy te pełzną wykorzystując obie przyssawki. Na powierzchni powleczonej atraktantem cerkarie pozostawiają „kissing marks", ślady możliwe do wizualizacji metodami immunochemicznymi (Linder ze Szwecji).

Zaprezentowano również wyniki badań nad chemicznymi środkami działającymi repelentnie lub destrukcyjnie na cerkarie ptasich schistosom (Salafsky z USA, Leger z Francji).

Faza penetracji cerkarii przez skórę żywiciela wymaga wydzielania substancji litycznych. Przedstawiono wstępne dane na temat chemicznego składu wydzieliny gruczołów penetracyjnych u cerkarii *Trichobilharzia regenti* i *T. szidati* (Zidkova z Czech).

Eksperymentalne inwazje ptasich schistosom u ssaków nie zawsze kończą się (jak u człowieka) w skórze (w biopsyjnym materiale stwierdzono obronne reakcje komórkowe). Obserwowano schistosomule *T. regenti* w rdzeniu kręgowym i mózgu zarażonych myszy (Bayssade-Dufour z Francji, Hradkova z Czech, Kurilova z Czech).

Poświęcono również uwagę rozważaniom na temat systematyki ptasich schistosom. Podkreślono konieczność integracji działań ze strony morfologów, cytologów i biologów molekularnych (Azimov z Uzbekistanu, Rudolfova z Czech, Hertel z Niemiec, Dvorak z Czech, Spakulova ze Słowacji).

Podczas warsztatów demonstrowano sposoby połowu ślimaków – I żywicieli przywr – oraz ich identyfikację. Przedstawiono metody badania zarażonych kręgowców. Przeprowadzono pokazy miracydiów i ich transformacji *in vitro* w macierzyste sporocysty. Uczestnicy mogli też zapoznać się z metodami identyfikacji cerkarii uwalnianych bezpośrednio z żywicielskich ślimaków. Zastosowano metody barwienia gruczołów penetracyjnych cerkarii dla ułatwienia identyfikacji gatunków, a także zaprezentowano metodę badania kariotypów przywr.

Obrady zakończono pytaniem o przyszłą współpracę między naukowcami zajmującymi się pod jakimkolwiek względem ptasimi schistosomami. Ustalono konieczność przygotowania strony internetowej, na której będą aktualizowane informacje o badanych pasożytach i „swimmers' itch". Szczególnie poszukiwane są dane na temat dermatitis w różnych rejonach Europy, przypuszcza się bowiem, że głównie za sprawą trudności w rozróżnianiu skórnych reakcji alergicznych „wodnego" pochodzenia (sinice, zielenice, grzyby...) wiele przypadków „świądu pływaków" w Europie Środkowej i Wschodniej uchodzi uwadze badaczy.

Streszczenia wszystkich prezentowanych referatów zostaną opublikowane w czasopiśmie Helminthologia, vol.78, 2001.

Elżbieta Żbikowska
Uniwersytet im. M. Kopernika,
Zakład Zoologii Bezkręgowców